

İhracat bedelleri yurda, sözleşmeler TL'ye dönüyor!

Hükümet, kurlardaki artışı frenlemek için peş peşe düzenlemeler yapıyor. 4 Eylül'de ihracat bedellerinin yurda getirilme zorunluluğu getirilmişti. Geçen hafta da döviz cinsinden sözleşmelerin TL'ye çevrilmesine ilişkin düzenleme gündeme düştü.

Dövizdeki artışa dur diyebilmek için önlemler ardı ardına geliyor. Ağustos sonunda geçici süreyle de olsa döviz mevduatlarında faiz üzerinden alınan verginin oranları artırılmış, TL mevduat faizlerindeki vergi oranları ise düşürülmüştü.

Hemen ardından 4 Eylül günü bir adım daha atıldı. Yayınlanan tebliğle ihracat bedellerinin yurda getirilmesi ve bir kısmının bankalara satılması konusunda zorunluluk getirildi. Bununla ilgili 2008 yılından önce de benzer bir uygulama vardı. Ama 2008 yılında yapılan bir değişiklikle bu zorunluluk kaldırılarak ihracat bedellerinin tasarrufu serbest bırakılmıştı.

Son olarak (tabii ki yazımızı hazırladığımız tarih itibarıyla) döviz cinsinden yapılan sözleşmelerin TL'ye çevrilmesine ilişkin düzenleme gündeme bomba gibi düştü.

Yazımızda, öncelikle ihracatçı firmalar açısından önem arz eden, ihracat bedellerinin yurda getirilmesi zorunluluğu ile döviz cinsinden yapılan sözleşmeler konusundaki gelişmeler üzerinde duracağız.

TAMAMI GETİRİLMELİ

Türkiye'de yerleşik kişiler tarafından gerçekleştirilen ihracat işlemlerine ilişkin bedellerin, ithalatçının ödemesini müteakip doğrudan ve gecikmeksizin ihracata aracılık eden bankaya transfer edilmesi veya getirilmesi gerekiyor. Bunun için ihracatçılara bir süre de tanınmış durumda. Fiili ihracat tarihinden itibaren en çok 180 gün içerisinde ihracat bedelinin getirilmesi şart.

İhracat bedellerinin beyan edilen Türk parası veya döviz üzerinden yurda getirilmesi esas. Türk parası üzerinden yapılan ihracat karşılığında döviz getirilmesi de mümkün.

İhracat bedeli yolcu beraberinde efektif olarak da getirilebilir. Bu durumda gümrük idaresine beyan edilmesi gerekiyor.

Malı göndermeden ihracat bedelinin peşin ola-

rak tahsil edilmesi halinde ise ihracatın 24 ay içinde gerçekleştirilmesi zorunlu oldu.

İhracat bedelinin sadece Türkiye'ye getirilmesi yetmiyor. Bir de bu bedelin en az yüzde 80'inin bir bankaya satılma zorunluluğu bulunuyor.

ÖZELLİKLİ DURUMLAR

Tebliğde bazı özel durumlar için farklı süreler belirlenmiş durumda. Örneğin yurtdışına müteahhit firmalarca yapılacak ihracatın bedelinin 365 gün içinde yurda getirilerek bir bankaya satılmasının zorunlu olduğu söyleniyor.

Konsinye yoluyla yapılacak ihracatta bedellerin kesin satışı müteakip; uluslararası fuar, sergi ve haftalara bedelli olarak satılmak üzere gönderilen malların bedellerinin ise fuar, sergi veya haftanın bitimini takip eden 180 gün içinde yurda getirilerek bir bankaya satılması zorunlu.

Yurtdışına geçici ihracı yapılan malların verilen süre veya ek süre içinde yurda getirilmemesi veya bu süreler içerisinde satılması halinde satış bedelinin süre bitiminden veya kesin satış tarihinden itibaren 90 gün içinde yurda getirilerek bir bankaya satılması gerekiyor.

Kredili veya kiralama yoluyla yapılan ihracatta ise sözleşmede belirlenen vade tarihlerini izleyen 90 gün içinde yurda getirilerek bankalara satılması zorunluluğu bulunuyor.

ALTI AY SÜREYLE GEÇERLİ

Tebliğde uygulamanın altı ay süreyle geçerli olduğu belirtiliyor. Buna göre yukarıda belirttiğimiz döviz getirme ve bozdurma zorunluluğu 4 Eylül tarihinden itibaren altı ay süreyle (4 Mart 2019 tarihine kadar) geçerli olacak. Ancak Türkiye'de yerleşik kişilerce bu altı aylık süre içinde fiili ihracı gerçekleştirilen ihracat işlemlerine ilişkin bedel getirme süresi 4 Mart 2019 tarihini aşıya da yukarıdaki zorunluluklara uyulması gerekiyor.

Aynı şey peşin döviz karşılığında ihracatın 24 ay içinde gerçekleştirilmesi zorunluluğu için de geçerli. Tebliğ yürürlükten kalktıktan belki 1,5-2 yıl sonra bile tebliğ kapsamında ihracat yapma zorunluluğu ortaya çıkabilecektir. Yani bir nevi, tebliğ yürürlükten kalkmış olmasına rağmen yürürlükte olmaya devam edecek...

Diğer taraftan tebliğin yürürlüğe girdiği 4 Eylül tarihinden önce ihracı gerçekleştiren ancak ithalatçı tarafından ödemesi tebliğin yürürlük tarihinden sonra gerçekleştirilerek yurda getirilen ihracat bedellerinin en az yüzde 80'inin bankaya satılma zorunluluğunun bulunup bulunmadığı da bir başka soru. Hazine ve Maliye Bakanlığı, 6 Eylül tarihli yazısında bu işlemde bankaya satma zorunluluğu olmadığını söylüyor.

İHRACAT BEDELİNDEN İNDİRİMLER

Tebliğde ihracat bedelinden bankalarca mahsup edilebilecek bazı indirimler sayılıyor. Örneğin, süresi içinde yurda getirilen ihracat bedelleri; ihracatçının ithalat bedelleri, sermaye hareketlerine ilişkin ödemeleri, görünmeyen işlemlere ilişkin giderleri ve transit ticaretinin alış bedeli ile söz konusu süreler içinde bankalarca mahsup edilebilecek.

Bunun yanında dış ticaret mevzuatı çerçevesinde gerçekleştirilen mal ihraç ve ithalinde, tarafların aynı kişiler olması ve ihraç bedellerinin yurda getirilme süresi içinde kalınması kaydıyla, mal ihraç ve ithal bedellerinin bankalarca mahsubu mümkün bulunuyor.

SORUMLULUK VE İZLEME

İhraç edilen malların bedelinin süresinde yurda getirilerek, bankalara satılmasından ve ihracat hesabının süresinde kapatılmasından ihracatçıların sorumludur. Bu işlemlere aracılık eden bankaların ise ihracat bedellerinin yurda getirilmesi ve satışının yapılmasını izleme yükümlülüğü bulunuyor.

ARTIK DÖVİZ SÖZLEŞME YOKI

Gündemin önemli konularından biri de 13 Eylül günü yayımlanan Cumhurbaşkanı Kararı'yla getirilen uygulama. Bu kararda, yayım tarihinden itibaren geçerli olmak üzere; Türkiye'de yerleşik

kişilerin, kendi aralarında düzenledikleri sözleşmelerin bedelleri ile bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılmayacağı belirtiliyor. Kapsama; menkul ve gayrimenkul alım satım, taşıt ve finansal kiralama dahil her türlü menkul ve gayrimenkul kiralama, leasing ile iş, hizmet ve eser sözleşmeleri giriyor.

Düzenlemede açıkça belirtildiği gibi bu uygulama sadece, Türkiye'de yerleşik kişilerin kendi aralarında düzenledikleri sözleşmeler için geçerli. Türkiye'de yerleşik olmayan kişilerle veya kurumlarla yapılan sözleşmelerde yer alan bedellerin TL olma zorunluluğu bulunmuyor.

Ayrıca maddede bazı hallerin bu zorunluluk dışında olduğuna dair hüküm de yer alıyor. Ancak bunların neler olduğu konusunda bir belirleme yok. Kapsama girmeyen hallerin Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirleneceği belirtiliyor.

PEKİ, ESKİ SÖZLEŞMELER?

32 sayılı Karar'a eklenen geçici maddede, eski sözleşmelerdeki döviz bedellerinin de TL'ye çevrilmesi gerektiği belirtiliyor. Bunun bir süresi de var. Eski sözleşmelerdeki döviz bedellerinin 13 Eylül'den itibaren 30 gün içinde yani 13 Ekim'e kadar, Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenmesi gerekiyor.

Hangi sözleşmelerin TL'ye çevrilmeyeceğini yine Hazine ve Maliye Bakanlığı belirleyecek.

Yazıyı hazırladığımız tarihte karar yeni yayımlanmış, bakanlık tarafından yukarıdaki konularda bir belirleme yapılmamıştı. Mükelleflerin nasıl hareket edecekleri, hangi sözleşmeler için yukarıdaki zorunlulukların bulunmadığı, uygulama esaslarının nasıl olacağına ilişkin bir açıklama yapılması bekleniyor.

Ayrıca, eski döviz sözleşme bedellerinin yeniden belirlenmesinin damga vergisi açısından nasıl değerlendirileceği, daha doğrusu, bu işlemlerin mükelleflere yeni bir damga vergisi mükellefiyeti doğurmaması konusunda bakanlığın yapacağı açıklama da merak ediliyor.

